

กสม. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ

การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๒๒/๒๕๖๗

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย กรณีขอให้ตรวจสอบการบังคับสูญหายบุคคลที่
พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง

ผู้ร้อง ปกปิดชื่อ

ผู้ถูกร้อง นายกรัฐมนตรี

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องยื่นหนังสือร้องเรียนผ่านกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๑๖๑/
๒๕๖๔ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ ว่า หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำการรัฐประหาร
เมื่อปี ๒๕๕๗ มีการเรียกบุคคลต่าง ๆ เข้ารายงานตัวต่อ คสช. และใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา
๑๑๒ เป็นเครื่องมือในการจับกุมและคุมขังบุคคลที่ออกมาแสดงความคิดเห็นและมีทัศนคติทางการเมือง
ต่อต้านรัฐบาล จนทำให้หลายคนต้องลี้ภัยทางการเมืองไปต่างประเทศและบางส่วนถูกบังคับให้สูญหาย
โดยระหว่างปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ผู้ลี้ภัยทางการเมืองที่อาศัยอยู่ใน สปป.ลาว ประเทศกัมพูชา และประเทศ
เวียดนาม ถูกบังคับให้สูญหาย ๙ ราย ดังนี้

๑)

๒)

๓)

๔)

๕)

๖)

๗)

๘)

๙)

โดยทั้ง ๙ ราย ถูกออกหมายจับในหลายข้อหา เช่น คดีฝ่าฝืนคำสั่งเรียกรายงานตัวของ
คสช. คดีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐
และที่แก้ไขเพิ่มเติม และคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นต้น ทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าว
ตัดสินใจเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยเพื่อลี้ภัยทางการเมือง ผู้ร้องกล่าวอ้างด้วยว่า ปราบกฏ

/หลักฐาน...

หลักฐานเป็นเอกสารลับเรื่องการแบ่งประเภทบุคคลเป้าหมายที่ขัดขวางการทำงานของรัฐบาลและให้มีการจับตายโดยใช้รหัส “D” หรือ “Delete” และเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องเดินทางไปประชุมร่วมนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอย่างไม่เป็นทางการ ในการประชุมร่วม ไทย - ลาว (Joint Cabinet Retreat : JCR) ครั้งที่ ๓ ณ นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นวันเดียวกันกับที่ [REDACTED] ถูกบังคับให้สูญหาย และวันที่ ๒๖-๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผู้พบศพทั้ง ๓ คน ที่ริมแม่น้ำโขง จังหวัดนครพนม ซึ่งต่อมาศพของ [REDACTED] ได้หายไป และอีก ๒ ศพอยู่ในสภาพถูกทำร้ายอย่างทารุณ แต่คดีนี้ไม่มีควมคืบหน้าในการสืบสวนและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ [REDACTED] ถูกบังคับให้สูญหายจากบริเวณหน้าที่พักอาศัยในประเทศกัมพูชา โดยปรากฏหลักฐานจากกล้องวงจรปิดและภาพถ่ายบุคคลที่ต้องสงสัย แต่รัฐบาลไทยเพิกเฉยในการติดตามผู้สูญหาย และไม่มีควมคืบหน้าในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการบังคับสูญหายผู้ลี้ภัยทางการเมือง ทั้ง ๙ ราย จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการศึกษาการดำเนินงานของรัฐต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตของคนไทยที่พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง ซึ่งแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๙ เป็นผู้ตรวจสอบด้วยการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตของคนไทยที่พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านตามคำร้องข้างต้น โดยพิจารณาจากเอกสารและพยานหลักฐาน ดังนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๐๓๐๒/๑๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ และหนังสือ ที่ กต ๐๓๐๒/๑๗๓๗๗ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง การให้ความช่วยเหลือคนไทย กรณีการหายตัวไปของ [REDACTED]

๒.๑.๒ หนังสือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๕/๕๙๓๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๓ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีกล่าวอ้างว่า บุคคลที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่ออำนาจรัฐบาลถูกบังคับให้สูญหาย

๒.๑.๓ หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๓๐๓๗๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓ ถึงประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เรื่อง รายงานสรุปผลการดำเนินการต่อข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย อันเกี่ยวเนื่องกับสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง กรณีกล่าวอ้างว่า บุคคลที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองต่ออำนาจรัฐบาลถูกบังคับให้สูญหาย

๒.๑.๔ บันทึกการประชุมรับฟังข้อเท็จจริงจากผู้ทรงคุณวุฒิของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้แทนจากภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔

๒.๑.๕ รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการศึกษาการดำเนินงานของรัฐต่อการแก้ไขปัญหาการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตของคนไทยที่พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕ เพื่อรับฟังข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรระหว่างประเทศ

๒.๑.๖ รายงานโครงการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตของคนไทย ๙ ราย ที่พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง ปี ๒๕๖๖ จัดทำโดยคณะผู้ดำเนินการ ██████████ หัวหน้าคณะผู้ดำเนินการ) เพื่อนำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๗ หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๑.๗/๑๗๖๓ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะอนุกรรมการได้รวบรวม ศึกษา และตรวจสอบข้อมูลแล้ว สรุปข้อเท็จจริงได้ดังนี้^๑

๒.๒.๑ บริบททางการเมืองหลังการรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๔

๑) เมื่อวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ก่อรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศจากรัฐบาล ██████████ แล้วออกประกาศฉบับที่ ๕/๒๕๕๗ ให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ยกเว้นหมวด ๒ พระมหากษัตริย์ และต่อมาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ คสช. ได้เข้าควบคุมการปกครองประเทศแบบเบ็ดเสร็จโดยออก

/ประกาศ ....

^๑ จาก “รายงานโครงการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตของคนไทย ๙ ราย ที่พำนักอาศัยในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อขอลี้ภัยทางการเมือง”, ปี ๒๕๖๖, จัดทำโดย ██████████ ลิขสิทธิ์ ๒๕๖๖ โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประกาศและคำสั่งหลายฉบับ ทั้งกรณีที่เป็นกฎหมายบังคับใช้เป็นการทั่วไป เช่น ประกาศ คสช. ฉบับที่ [REDACTED] เรื่อง ห้ามออกนอกเคสสถาน ประกาศ คสช. ฉบับที่ ๗/๒๕๕๗ เรื่อง ห้ามชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น และกรณีที่บังคับใช้กับบุคคลเฉพาะราย เช่น คำสั่ง คสช. ที่ ๑/๒๕๕๗ เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัว และอีกหลายคำสั่งที่ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม เป็นต้น อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการ

๒) บุคคลที่ถูกเรียกตัวตามคำสั่งข้างต้น ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องทางการเมืองกับพรรคเพื่อไทยและอดีตนายกรัฐมนตรี [REDACTED] หรือกลุ่ม [REDACTED] รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกับ คสช. เช่น อดีตรัฐมนตรี นักเคลื่อนไหวทางการเมือง นักวิชาการ นักศึกษา เป็นต้น โดยถูกเรียกให้ไปรายงานตัวที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ในแต่ละภาคหรือจังหวัดที่อยู่ใกล้ภูมิลำเนา และมีการกำหนดโทษทางอาญาทั้งโทษจำคุกหรือโทษปรับสำหรับผู้ฝ่าฝืนที่ไม่ไปรายงานตัว รวมถึงการสั่งห้ามกระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงินหรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินด้วย เช่น คำสั่ง คสช. ที่ ๑๐/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ และคำสั่ง คสช. ที่ ๒๖/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรื่อง ห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมทางการเงิน หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคล เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยรวม

๓) คำสั่ง คสช. ที่ปรากฏชื่อบุคคลซึ่งภายหลังกลายเป็นผู้ที่ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิต ได้แก่

๓.๑) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อ [REDACTED]

๓.๒) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อ [REDACTED]

๓.๓) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อของ [REDACTED]

๓.๔) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อของ [REDACTED]

๓.๕) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อของ [REDACTED]

/๓.๖) คำสั่ง คสช. ...

๓.๖) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อของ [REDACTED]

๓.๗) คำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED]
เรื่อง ให้บุคคลมารายงานตัวเพิ่มเติม โดยมีชื่อของ [REDACTED]

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลที่สูญหาย

๑)

๑.๑)

เป็นแกนนำกลุ่ม [REDACTED] ภายใต้กลุ่ม [REDACTED] เคยเป็นผู้จัดรายการในสถานีวิทยุชุมชน [REDACTED] เคลื่อนไหวทางการเมืองตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ โดยขึ้นปราศรัยกับกลุ่ม [REDACTED] หลังการรัฐประหารปี ๒๕๕๗ [REDACTED] แสดงความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาลที่มาจาก การรัฐประหารอย่างต่อเนื่อง และถูกเรียกให้ไปรายงานตัวตามคำสั่ง คสช. ที่ [REDACTED] [REDACTED] จึงหลบหนีไป สปป.ลาว ในระหว่างที่ใช้ชีวิตใน สปป.ลาวนั้น [REDACTED] ประกอบอาชีพขายปลาไร้ทรงเครื่อง และจัดรายการผ่านช่องทางออนไลน์ [REDACTED] โดยเนื้อหา เป็นการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของผู้ถูกร้องและสถาบันพระมหากษัตริย์

๑.๒) เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ [REDACTED] ไปรับประทานอาหารกับคนไทยที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งใน สปป.ลาว ต่อมาเวลาประมาณ ๒๔.๐๐ น. ขณะที่ [REDACTED] เดินทางกลับบ้าน มีผู้ได้ยินเสียงร้องเอะอะโวยวายห่างจากร้านอาหารประมาณ ๑ กิโลเมตร และต่อมาปรากฏร่องรอยการต่อสู้ในบริเวณดังกล่าว รถจักรยานยนต์ [REDACTED] รongเท้ากีฬาข้างหนึ่งของ [REDACTED] ตกอยู่ และมีเศษปลาร้าทรงเครื่องหกกระจายทั่วบริเวณ หลังจากนั้นไม่มีบุคคลใดสามารถติดต่อ [REDACTED] ได้ จึงเชื่อว่า [REDACTED] ถูกลักพาตัวไปในคืนดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙ มีรายงานข่าวจาก [REDACTED] ว่า [REDACTED] ที่มงานโฆษก คสช. ออกมาระบุว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ทหารไม่รู้เห็นกับการหายตัวไปของ [REDACTED] และไม่ได้ควบคุมตัว [REDACTED]

/๑.๓) ไม่พบว่า...

^๒ จาก [REDACTED] โดยผู้ใช้บัญชีชื่อว่า [REDACTED] (๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๙), สืบค้นจาก [https://www.\[REDACTED\]](https://www.[REDACTED])

๑.๓) ไม่พบว่าญาติหรือครอบครัวได้ร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกรณีการหายตัวไปของ [REDACTED] จึงไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐได้ตรวจสอบเรื่องดังกล่าว

๒)

๒.๑)

เคยเป็นผู้จัดรายการวิทยุชุมชน [REDACTED] และสถานีวิทยุประชาชน [REDACTED] จังหวัดปทุมธานี และเป็นผู้จัดตั้ง [REDACTED] จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มเคลื่อนไหวของ [REDACTED] ที่เกิดจากการรวมตัวหลังการรัฐประหารปี ๒๕๔๙ โดยเริ่มจากการเข้าร่วมกับ [REDACTED] และทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้กับการประชุมของ [REDACTED]

๒.๒) เมื่อปี ๒๕๕๒

ก่อตั้ง

มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อต้านรัฐบาล [REDACTED] รวมทั้ง [REDACTED] ได้เคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญ เช่น เมื่อปี ๒๕๕๒ นำมวลชน [REDACTED] ไปชุมนุมในพื้นที่จัดการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ณ โรงแรม [REDACTED] จังหวัดชลบุรี เป็นแกนนำในการชุมนุมของ [REDACTED] บริเวณแยกราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร รวมถึงการนำมวลชนเคลื่อนไหวไปยังสถานีดาวเทียมไทยคม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และสถานีดาวเทียมไทยคม อำเภอมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อทวงคืนสัญญาการออกอากาศสถานีโทรทัศน์ [REDACTED] เป็นต้น

๒.๓) เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๗ สำนักข่าว

เผยแพร่วิดีโอข่าวเรื่อง [REDACTED] เนื้อหาเป็นการสัมภาษณ์ [REDACTED] เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเมือง การชุมนุม [REDACTED] และบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อมาศาลอาญาอนุมัติหมายจับ [REDACTED] ตามหมายจับที่ [REDACTED] ด้วยข้อกล่าวหากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากการให้สัมภาษณ์ดังกล่าว และหลังการรัฐประหารปี ๒๕๕๗ คสช. มีคำสั่งที่ [REDACTED] เรียก [REDACTED] ไปรายงานตัว และคำสั่งที่ [REDACTED] เรียกไปรายงานตัวอีกครั้ง

๒.๔) เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๐

และเพื่อนหลบหนีไปยัง สปป.ลาว เมื่อไปถึงบ้านพัก มีชายชุดดำหลายคนดักทำร้ายและนำตัวออกไปจากบ้าน [REDACTED] ถูกทำร้ายร่างกาย หลังจากนั้นไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดสามารถติดต่อ [REDACTED] ได้

๒.๕) ไม่พบว่า...

๒.๕) ไม่พบว่าญาติหรือครอบครัวได้ร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกรณีการหายตัวไปของ [REDACTED] ทำให้ไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐได้ตรวจสอบเรื่องดังกล่าว

๓)

๓.๑) [REDACTED] เป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมือง เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๒ [REDACTED] ถูกฟ้องเป็นจำเลยในความผิดฐานร่วมกันกระทำการใด ๆ เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน มีวี่แวงกันตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป ก่อให้เกิดความวุ่นวายในบ้านเมือง และความผิดอื่นรวม ๕ ข้อหา จากกรณีบุกรุกการประชุมผู้นำอาเซียนในปี ๒๕๕๒ และเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ [REDACTED] ถูกศาลตัดสินจำคุกในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ แต่ต่อมาได้รับพระราชทานอภัยโทษ [REDACTED] จึงถูกปล่อยตัวจากเรือนจำเมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

๓.๒) เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ [REDACTED] หลบหนีออกจากประเทศไทย เนื่องจากเกรงว่าจะถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จากกรณีขึ้นปราศรัยทางการเมือง ต่อมา คสช. มีคำสั่งที่ [REDACTED] เรียก [REDACTED] ไปรายงานตัว และมีคำสั่งที่ [REDACTED] เรียกให้ไปรายงานตัวอีกครั้ง หลังจากที่ [REDACTED] หลบหนีไปอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว [REDACTED] เริ่มแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอีกครั้งด้วยการจัดรายการผ่านสื่อออนไลน์ [REDACTED] โดยเนื้อหาเป็นการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล คสช. และสถาบันพระมหากษัตริย์

๓.๓)

[REDACTED] ให้ข้อมูลว่าเมื่อประมาณเดือนตุลาคม ๒๕๕๘ ได้เดินทางไปเยี่ยม [REDACTED] เป็นครั้งแรกที่บ้านสวนละมุด แขวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว และในปี ๒๕๕๙ [REDACTED] ย้ายไปเช่าบ้านที่บ้านท่าอ่อน แขวงเวียงจันทน์ [REDACTED] เดินทางไปเยี่ยม [REDACTED] ทุกปี ปีละสองครั้ง โดยระหว่างนั้น [REDACTED] ถ่ายทอดสดและเขียนบทความ [REDACTED] ชื่อ [REDACTED] มาโดยตลอด ซึ่ง [REDACTED] เคยเข้าร่วมรับฟังรายการดังกล่าวหลายครั้ง ต่อมาช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน และตุลาคมถึงธันวาคม ๒๕๕๙ [REDACTED] ได้ยิน [REDACTED] คุยโทรศัพท์กับบุคคลในประเทศไทยเกี่ยวกับนายทหาร [REDACTED] ว่ามีการเรียกบุคคลใน สปป.ลาว ไปประชุมเพื่อพูดคุยกัน และ [REDACTED] โทรศัพท์คุยกับผู้หลบหนีคนอื่น ๆ ในทำนองสั่งห้ามไม่ให้ไปพบบุคคลดังกล่าว เนื่องจากเกรงว่าจะถูกจับกุม ประกอบกับ [REDACTED] เคยได้ยิน [REDACTED] พูดผ่านรายการว่า ทหารคนดังกล่าวส่งสายสืบมาสืบหาข้อมูล จึงมีเหตุสงสัยเกี่ยวกับการดำเนินการของเจ้าหน้าที่รัฐของไทยในกรณีการหายตัวไปของ [REDACTED]

/๓.๔) เมื่อวันที่ ๙ ...

๓.๔) เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ [redacted] ติดต่อกับ [redacted] ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ได้เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่ [redacted] จะหายตัวไปในวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ พร้อมด้วย [redacted] คนสนิทซึ่งอาศัยอยู่กับ [redacted] และเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ [redacted] โทรศัพท์หา [redacted] แต่ไม่สามารถติดต่อทั้งสองคนได้ รวมทั้งตรวจสอบพบว่า บัญชีสื่อออนไลน์ของ [redacted] ไม่มีการเคลื่อนไหว เพื่อนที่อาศัยอยู่ใน สปบ.ลาว เดินทางไปหาบุคคลทั้งสามที่บ้านพักแต่ไม่พบ และอีก ๑๐ วันต่อมา เพื่อนอีกคนหนึ่งเดินทางไปที่บ้านพักอีกครั้ง ก็ไม่พบบุคคลใดอยู่ในบ้าน

๓.๕) วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ [redacted] เดินทางไปที่บ้านเช่าของ [redacted] ที่บ้านท่าอ่อน และติดต่อให้คนสวนซึ่งเป็นผู้ดูแลบ้านหลังดังกล่าวเปิดบ้านให้ พบกระเป๋า เสื้อผ้า อุปกรณ์ที่ใช้ตรวจโรคเบาหวาน ความดัน และยาที่ [redacted] ต้องรับประทานเป็นประจำ รวมทั้ง อุปกรณ์การจัดรายการออนไลน์ แต่ [redacted] หายไป ภายในบ้านยังมีสภาพเดิมเช่นเดียวกับภาพถ่ายที่ผู้หลบหนีคนหนึ่งเคยถ่ายส่งมาให้ [redacted] เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑

ผู้ดูแลบ้านแจ้ง [redacted] ว่า เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ เวลา ๒๐.๐๐ น. มีการจัดเลี้ยงที่บ้านหลังดังกล่าว (ซึ่งตรงกับข้อมูลที่ได้รับจาก [redacted] ว่าเจ้าของบ้านเช่าเดินทางมางานเลี้ยงที่บ้าน โดย [redacted] เป็นคนทำกับข้าว [redacted] ได้ส่งภาพถ่ายทางแอปพลิเคชันไลน์ให้ [redacted] เป็นภาพถ่ายบุคคลที่ร่วมงานเลี้ยงในคืนนั้น แม้เห็นเพียงช่วงขาแต่จำได้ทันทีว่าเป็น [redacted] เนื่องจากขามีลักษณะขาโก่งผิดปกติ) ต่อมาในตอนเช้าของวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑ ผู้ดูแลบ้านมาให้อาหารสุนัขและแมวตามปกติ แต่ไม่พบใคร ทั้งที่ปกติจะพบ [redacted] และ [redacted] ตีหมาแพะที่บ้าน [redacted] ทุกวัน สภาพภายในบ้านมีข้าวของกระจัดกระจาย ประตูหน้าต่างบานเปิดทิ้งไว้

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผู้พบศพริมแม่น้ำโขง [redacted] อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม [redacted] เห็นภาพถ่ายสภาพศพมีลักษณะขาโก่ง จึงเชื่อว่าเป็น [redacted] ต่อมาวันที่ ๒๗ และ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ พบอีก ๒ ศพ [redacted] อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ซึ่งภายหลังพิสูจน์ได้ว่าเป็น [redacted] และ [redacted]

๓.๖) [redacted] มีหนังสือถึงหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เพื่อให้ติดตามตรวจสอบการหายตัวไปของ [redacted] ดังนี้

(๑) วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ยื่นหนังสือถึง [redacted] หัวหน้า คสช. และนายกรัฐมนตรี ผ่านศูนย์เรื่องราวร้องทุกข์ ทำเนียบรัฐบาล

/(๒) วันที่ ...

(๒) วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เข้าแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรท่าอุเทน ให้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง เนื่องจากเชื่อว่า [REDACTED] ถูกฆาตกรรมเสียชีวิตแล้ว

(๓) วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอให้ตรวจสอบการบังคับให้บุคคลสูญหาย

(๔) วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๒ ยื่นหนังสือต่อคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีถูกระงับการทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ (แต่งตั้งตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๓๘/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒)

(๕) วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ ยื่นหนังสือถึงผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติขอให้ติดตามการสูญหายของผู้ลี้ภัยทางการเมือง

(๖) วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๕ ยื่นหนังสือต่อกระทรวงยุติธรรมเพื่อขอรับการเยียวยาในฐานะที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

(๗) วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๖ ยื่นหนังสือต่อผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการสูงสุด ขอให้ตรวจสอบ และสอบสวนกรณีการสูญหายของ [REDACTED] ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๔)

๔.๑) [REDACTED] เป็นคนสนิทของ [REDACTED] เมื่อปี ๒๕๕๓ [REDACTED] เข้าร่วมการประชุมกับ [REDACTED] บริเวณแยกราชประสงค์ กรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกให้กับผู้ร่วมชุมนุม ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๗ ภายหลังการรัฐประหาร คสช. เรียกให้ [REDACTED] ไปรายงานตัวตามคำสั่งที่ [REDACTED] [REDACTED] จึงหลบหนีไปยัง สปป.ลาว อาศัยอยู่ที่แขวงไชยบุรี ก่อนจะย้ายมาพักอาศัยกับ [REDACTED] ที่นครหลวงเวียงจันทน์ ระหว่างที่ [REDACTED] อาศัยอยู่กับ [REDACTED] เป็นหนึ่งในทีมงานจัดรายการที่ใช้ชื่อว่า [REDACTED] มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง โดยออกอากาศผ่านสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ [REDACTED] มีหมายจับของศาลทหารกรุงเทพ ที่ [REDACTED] ในความผิดฐานฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกบุคคลให้มารายงานตัวต่อ คสช. และหมายจับของศาลจังหวัดลพบุรี [REDACTED] [REDACTED] ในข้อหากระทำความผิดฐานร่วมกันมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง

โดยไม่ได้รับอนุญาต และมีวัตถุประสงค์ เครื่องยุทธภัณฑ์ไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และผลิต
วัตถุประสงค์โดยไม่ได้รับอนุญาต

๔.๒) เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑ บุตรชายของ [REDACTED] ติดต่อ
[REDACTED] ได้เป็นครั้งสุดท้าย ก่อนที่ [REDACTED] จะหายตัวไปพร้อมกับ [REDACTED] และ [REDACTED]
ต่อมาวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผู้พบศพ [REDACTED] อำเภอธาตุพนม จังหวัด
นครพนม ท้องที่ของสถานีตำรวจภูธรธาตุพนม สภาพศพใส่เสื้อยืดและกางเกงบ็อกเซอร์มีเสื้อม่อฮ่อม
สวมทับ ถูกห่อด้วยกระสอบป่านเย็บติด ๒-๓ กระสอบแล้วหุ้มด้วยตาข่าย นอกจากนี้ ยังถูกใส่กุญแจมือ
ไขว้ไว้ด้านหลัง ลำคอถูกรัดด้วยเชือกป่าน ใบหน้าถูกทุบด้วยของแข็งและถูกควั่นท้องยึดด้วยเสापูนยาว
ประมาณ ๑ เมตร

๕)

๕.๑) [REDACTED] เข้าร่วมการประชุม [REDACTED]
ตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ [REDACTED] พร้อมด้วย [REDACTED] หลบหนีไป
อาศัยอยู่ใน สปป.ลาว โดยขณะนั้น [REDACTED] ทำหน้าที่ควบคุมการถ่ายถอดรายการ และวางระบบ
ถ่ายถอดผ่านเครือข่ายออนไลน์ [REDACTED] ให้กับ [REDACTED] ในรายการชื่อว่า [REDACTED] และร่วม
พูดคุยให้ความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยโดยไม่เปิดเผยตัวตน จนกระทั่งวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑
[REDACTED] หายตัวไปพร้อมกับ [REDACTED] และ [REDACTED]

๕.๒) เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผู้พบศพ [REDACTED] ลอยน้ำ
[REDACTED] อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม สภาพศพ
ถูกใส่กุญแจมือไขว้ไว้ด้านหลัง ลำคอถูกรัดด้วยเชือกป่าน ถูกของแข็งทุบใบหน้า ควั่นท้องยึดด้วยเสापูน
ยาวประมาณ ๑ เมตร ห่อด้วยกระสอบป่านเย็บติด ๒ - ๓ กระสอบ แล้วหุ้มด้วยตาข่าย สภาพศพเน่าเปื่อย
แต่งกายด้วยชุดม่อฮ่อม

๖)

๖.๑) [REDACTED] เป็นนักจัดรายการวิทยุใต้ดินในชื่อ [REDACTED]
ระหว่างปี ๒๕๔๘-๒๕๔๙ [REDACTED] เปิดตัวในฐานะประธานชมรม [REDACTED] โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อพิทักษ์รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ และรัฐบาล [REDACTED] ต่อมาหลังรัฐประหารปี ๒๕๔๙
[REDACTED] ได้ร่วมปราศรัยทางการเมืองที่เวทีท้องสนามหลวง และเข้าร่วมชุมนุมกับ [REDACTED]
[REDACTED] พร้อมทั้งจัดรายการผ่านสื่อออนไลน์วิพากษ์วิจารณ์การเมืองในนาม [REDACTED] พร้อมกับ
สนับสนุนอดีตสหทัยอีสานใต้กลุ่มหนึ่งผลิตเอกสาร [REDACTED]

/๖.๒) เมื่อวันที่...

๖.๒) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๑ ศาลอาญากรุงเทพใต้อนุมัติหมายจับ ████████ ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ████████ จึงหลบหนีไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ ซึ่งไม่มีข้อมูลแน่ชัดว่า ████████ ไปอาศัยอยู่ที่ประเทศใด แต่จากการให้ข้อมูลของ ████████ มารดาของ ████████ ซึ่งหายตัวไปพร้อมกับ ████████ ได้ความว่า ได้รับการติดต่อจาก ████████ ว่าหลบหนีไปอาศัยอยู่กับ ████████ ที่ สปป.ลาว และเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ ████████ และครอบครัวเดินทางไปเยี่ยม ████████ พบว่า ████████ และ ████████ พักอาศัยอยู่ด้วยกัน แต่หลังจากเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ████████ ไม่ได้รับการติดต่อจาก ████████ อีก

๗)

๗.๑) ████████ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจระบุว่า เป็นสมาชิก ████████ ซึ่งเป็นกลุ่มที่เผยแพร่ข้อมูลในสื่อสังคมออนไลน์ให้ประชาชนร่วมเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ต่อต้าน คสช. และสถาบันพระมหากษัตริย์ ████████ ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุรุนแรงในช่วงที่มีการชุมนุม ████████ ████████ ๒๕๕๗

และมีชื่อปรากฏอยู่ในรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธสงคราม เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๒ มีผู้ติดต่อ ████████ ได้เป็นครั้งสุดท้าย เชื่อว่า ████████ หายตัวไปพร้อมกับ ████████

๗.๒) เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ████████ หรือ

██████████ กล่าวอ้างผ่านทางสื่อออนไลน์ ████████ ว่า ████████ ซึ่งพำนักอาศัยอยู่ใน สปป.ลาว ถูกจับกุมที่ประเทศเวียดนามเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๒ และถูกส่งตัวกลับประเทศไทย โดยคาดว่า การจับกุมครั้งนี้สืบเนื่องจากที่ ████████ พร้อมพวก ████████ ████████ ใช้หนังสือเดินทางปลอมของประเทศอินโดนีเซียในการเดินทางเข้าประเทศเวียดนาม ส่วนสาเหตุที่ต้องข้ามจาก สปป.ลาว ไปยังประเทศเวียดนาม เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ไม่ทราบฝ่ายพยายามติดตามตัว

๗.๓) ████████ รองผู้บัญชาการตำรวจ

แห่งชาติในขณะนั้น ปฏิเสธข่าวการจับกุมตัวหรือรับส่งตัว ████████ กับพวก อีกทั้งจากการตรวจสอบข้อมูลการเข้าออกประเทศไทยของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ไม่พบบุคคลทั้งสามเดินทางเข้าออกประเทศ รวมทั้งยังไม่ได้มีการประสานจากประเทศเพื่อนบ้านในเรื่องดังกล่าว ด้าน ████████ กระทรวงการต่างประเทศของเวียดนาม ตอบคำถามของสำนักข่าว ████████ ปฏิเสธว่าไม่มีข้อมูลการเดินทางเข้าประเทศหรือการจับกุมบุคคลทั้งสาม ต่อมาวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กองบังคับการปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ แจ้งผลการตรวจสอบจากพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดีของ ████████

/ ████████

ว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วยงานใดจับกุมตัว มาส่งมอบให้พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบคดีดังกล่าว

๘)

๘.๑)

อดีตสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัย เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองตั้งแต่ ปี ๒๕๕๒ โดยร่วมเคลื่อนไหวและแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการต่อต้านการออกนอกระบบของมหาวิทยาลัย ต่อต้านสงครามในประเทศอิรัก การทำกิจกรรมกับแรงงานตามโรงงานต่าง มีส่วนร่วมสังเกตการณ์การชุมนุมหลายครั้ง เช่น การชุมนุม เมื่อปี ๒๕๕๓ รวมถึงกิจกรรมคัดค้านความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา เมื่อปี ๒๕๕๔ นอกจากนั้นเมื่อปี ๒๕๕๖ ร่วมเล่นละครเวที ในงานรำลึก ๔๐ ปี เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ซึ่งผลจากกิจกรรมครั้งนั้น ทำให้บุคคลที่ร่วมเล่นละครเวทีดังกล่าว ถูกจำคุกในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

๘.๒)

ให้ข้อมูลว่า เมื่อเดือน สิงหาคม ๒๕๕๗ แจ้งกับครอบครัวว่าต้องเดินทางออกนอกประเทศโดยด่วน จึงให้ครอบครัว ไปส่งที่สถานีขนส่งสายใต้โดยมีเพื่อนมารับและใช้รถตู้ในการเดินทาง ประมาณ ๑ เดือนถัดมาได้รับการ ติดต่อจาก ว่าเดินทางไปพักอาศัยอยู่กับเพื่อนที่จังหวัดสตูล ต่อมาเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งว่ากลับมากรุงเทพฯ แล้ว หลังจากนั้นได้รับการติดต่อจาก ว่าหลบหนีไปอยู่กับ ที่ สปป.ลาว โดยในเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ เดินทางไปเยี่ยม ที่ สปป.ลาว หลังจากที่ครอบครัวกลับมาไทยแล้ว ได้โทรศัพท์แจ้งว่า มีบุคคลติดตามสืบหาที่อยู่ จึงต้องหลบหนีเปลี่ยนสถานที่พักอาศัย โดย ติดต่อมาห้านาน ๆ ครั้ง และเคยฟัง จัด รายการใต้ดินร่วมกับ จนกระทั่งเดือนตุลาคม ๒๕๖๑ ได้รับการติดต่อจาก เป็นครั้งสุดท้าย

๘.๓)

มีหนังสือถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เพื่อให้ติดตามตรวจสอบการหายตัวไปของ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานเอกอัครราชทูต เวียดนามประจำประเทศไทย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา คณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ กรณีถูกกระทำทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ และศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการ กระทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการสูงสุด

๙) ██████████
๙.๑) ██████████ เป็นนักเคลื่อนไหวและนักกิจกรรมที่เคยทำงานร่วมกับองค์กร ██████████ เป็นผู้ประสานงาน ██████████ และทำงานกับ ██████████ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ดูแล ██████████ เป็นที่รู้จักในฐานะผู้ลี้ภัยการเมืองและวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลทหารผ่าน ██████████ ดังกล่าว ต่อมาเมื่อเกิดรัฐประหารปี ๒๕๕๗ ██████████ ถูก คสช. เรียกให้ไปรายงานตัวตามคำสั่งที่ ██████████ ██████████ และถูกออกหมายจับในหลายคดี เช่น หมายจับของศาลทหารกรุงเทพ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ ในข้อหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเรียกให้บุคคลมารายงานตัวต่อ คสช. หมายจับของศาลอาญาที่ ██████████ และหมายจับของศาลอาญาที่ ██████████ ในคดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

๙.๒) เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ ██████████ หลบหนีไปยังกรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา อาศัยอยู่ที่คอนโดมิเนียม ██████████ โดยเปิดร้านอาหารใกล้กับที่พัก ██████████ เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๗.๕๔ น. ██████████ ถูกกลุ่มชายติดอาวุธจับตัวขึ้นรถยนต์และนำตัวไปจากหน้าอาคารที่พัก ขณะยังคุยโทรศัพท์กับ ██████████ โดยมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของคอนโดมิเนียมพยายามเข้าไปช่วย แต่ถูกกลุ่มคนร้ายใช้อาวุธปืนข่มขู่ หลังจากนั้นไม่มีบุคคลใดสามารถติดต่อกับ ██████████ ได้

๙.๓) ██████████ ได้ร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานเพื่อให้ติดตามและสอบสวนการลักพาตัว ██████████ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ คณะกรรมการการกัญญาหมาย การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร กรมสอบสวนคดีพิเศษ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการสูงสุด

๒.๒.๓ ผลกระทบต่อญาติหรือครอบครัวของผู้สูญหายหรือเสียชีวิต

การสูญหายหรือเสียชีวิตของบุคคลข้างต้นส่งผลกระทบต่อครอบครัวหลายด้าน ทั้งด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านจิตใจ และด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ

๑) ผลกระทบด้านความมั่นคงในชีวิต: เห็นได้จากการดำเนินคดีหรือการ ค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสูญหายและเสียชีวิตของผู้หลบหนีแต่ละรายเป็นไปอย่างล่าช้า และหลายกรณีหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยุติการสอบสวนโดยไม่อาจระบุตัวผู้กระทำความผิดได้ ทำให้ครอบครัว

ขาดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมและการคุ้มครองความปลอดภัยแก่พลเมืองไทย ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่ต้องดำเนินการโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งความเชื่อหรือความคิดเห็นทางการเมือง ญาติหรือครอบครัวของผู้หลบหนี/ผู้สูญหายบางรายถึงกับถอดใจไม่ดำเนินการติดตามคดีต่อ เช่น กรณีของ ██████████ นอกจากนี้ ยังปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐเดินทางมาพบกับญาติหรือครอบครัวอยู่เป็นระยะ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความกดดันและหวาดระแวงต่อญาติและครอบครัวมาโดยตลอด

๒) ผลกระทบด้านจิตใจ: การสูญหายและเสียชีวิตของผู้หลบหนีส่งผลกระทบต่อญาติและครอบครัว เช่น กรณีการเสียชีวิตของ ██████████ ที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจต่อบิดาและมารดาของ ██████████ จนถึงขั้นล้มป่วย นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อญาติและครอบครัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากญาติหรือครอบครัวยังมีความคาดหวังว่าผู้สูญหายอาจยังมีชีวิตและจะปรากฏตัวเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ความคาดหวังดังกล่าวก่อให้เกิดความวิตกกังวลถึงความปลอดภัยของผู้สูญหายที่ครอบครัวไม่สามารถติดต่อได้ ดังนั้น ญาติและครอบครัวของผู้สูญหายจึงต้องรับมือกับความรู้สึกหลายอย่างสลับไปมาอย่างต่อเนื่อง

๓) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ: บุคคลผู้หลบหนี/ผู้สูญหายตามคำร้องนี้ส่วนใหญ่มีปัญหารายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่ายในการใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ทำให้ครอบครัวในประเทศไทยต้องส่งเงินช่วยเหลือให้ด้วย นอกจากนี้ วิถีชีวิตของญาติและครอบครัวต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากผู้หลบหนี/ผู้สูญหายทุกรายล้วนเป็นกำลังหลักในการหาเลี้ยงครอบครัว การสูญเสียบุคคลสำคัญของครอบครัวเช่นนี้จึงส่งผลโดยตรงต่อฐานะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การชดเชยเยียวยาความเสียหายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังไม่ครอบคลุมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ทำให้ญาติหรือครอบครัวไม่ได้รับการชดเชยเยียวยา ดังที่ปรากฏในกรณีของ ██████████ เป็นต้น

๒.๒.๔ การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๑) ภายหลังจากข่าวว่ามีบุคคลที่หลบหนีไปพำนักอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน ถูกบังคับให้สูญหายและมีบางคนเสียชีวิต หน่วยงานของรัฐหลายหน่วย ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม จะสืบสวนหรือประสานงานเกี่ยวกับการสูญหายและเสียชีวิตเฉพาะตามคำร้องขอของญาติ และโดยที่เหตุการณ์การบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตเกิดขึ้นในต่างประเทศ ทำให้การสืบสวนภายใต้กฎหมายไทยไม่สามารถทำได้เต็มที่ กระทรวงการต่างประเทศจึงเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของไทยกับหน่วยงานของต่างประเทศ รวมถึงอำนวยความสะดวกในการติดต่อระหว่างญาติผู้สูญหายหรือผู้เสียชีวิตกับหน่วยงานของต่างประเทศด้วย สรุปรายข้อจำกัดในการสืบสวนค้นหาข้อเท็จจริง ได้ดังนี้

๑.๑) ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสูญหายและเสียชีวิตของบุคคล ทั้ง ๙ ราย ไม่เพียงพอที่จะระบุได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด แม้แต่กรณีการลักพาตัว ██████████ ที่ปรากฏภาพถ่ายของผู้ต้องสงสัยและมีพยานบุคคลเห็นเหตุการณ์ แต่ทั้งหน่วยงานของไทยและกัมพูชา ก็ยังไม่สามารถระบุตัวผู้ก่อเหตุได้อย่างเฉพาะเจาะจง เป็นเหตุให้การสืบสวนดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร

๑.๒) กรณีการสูญหายและเสียชีวิตของบุคคลทั้ง ๙ ราย เป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักรไทย จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสืบสวนสอบสวน เพราะไม่อาจเข้าไปสืบสวนและค้นหาข้อเท็จจริงนอกประเทศได้ จึงทำได้เพียงการประสานขอข้อมูลที่จำเป็น ผ่านกระทรวงการต่างประเทศหรือสำนักงานอัยการสูงสุดเท่านั้น

๑.๓) ผู้สูญหายหรือผู้เสียชีวิตนอกจากเป็นผู้ที่เคลื่อนไหวในประเด็น ความเห็นที่แตกต่างในทางการเมืองแล้ว ยังแสดงความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนและอาจกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้ รัฐบาลของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งถูกใช้เป็นสถานที่ลี้ภัยได้ปฏิเสธว่าไม่รับรู้ถึงการเดินทางเข้าออกของบุคคลเหล่านี้ เว้นแต่กรณีที่มี หลักฐานปรากฏอย่างชัดเจนว่า บุคคลดังกล่าวพำนักอยู่ในดินแดนของประเทศนั้น เช่น กรณีของ ██████████ ที่ระยะแรกหน่วยงานของรัฐในกัมพูชาปฏิเสธว่า ██████████ ไม่ได้อยู่ในประเทศ แต่ต่อมาเมื่อมีหลักฐาน ปรากฏชัดเจนถึงได้ยอมรับข้อเท็จจริงดังกล่าว

๑.๔) ทั้งนี้ กรมสอบสวนคดีพิเศษยังอยู่ระหว่างการสอบสวนข้อเท็จจริง อีก ๓ ราย ██████████

๒) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ตามที่ปรากฏ ตามสื่อสังคมออนไลน์ว่าบุคคลทั้ง ๙ ราย ได้หลบหนีไปพำนักในต่างประเทศก่อนสูญหายนั้น สำนัก เลขาธิการฯ ไม่มีข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหายตัวไปของบุคคลทั้งเก้า และความเกี่ยวข้องของรัฐบาล ในขณะนั้นและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ รวมถึงการเยียวยาหรือให้ความช่วยเหลือต่อครอบครัวของ บุคคลเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหายตัวไปของบุคคลทั้งเก้า และความเกี่ยวข้องของ รัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ น่าจะมีอยู่ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานที่ ดำเนินคดีและออกหมายจับบุคคลดังกล่าว และมีหน้าที่ดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่วนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ การเยียวยาครอบครัวบุคคลเหล่านั้น เป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งสำนัก เลขาธิการฯ ได้ขอข้อมูลไปยังกระทรวงยุติธรรมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อรวบรวมส่งให้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องและหน่วยงานของรัฐมีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการติดตามบุคคลที่มีปัญหาว่าถูกบังคับให้สูญหาย การอำนวยความสะดวกในการสืบสวนสอบสวนและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด และการเยียวยาให้แก่ญาติของผู้สูญหายและญาติของผู้เสียชีวิต หรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ การหายตัวไปของบุคคลทั้งเก้าตามคำร้องเป็นกรณีถูกบังคับให้สูญหายหรือไม่

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ บัญญัติว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งรับรองว่าประชาชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน และมาตรา ๒๗ บัญญัติว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ มาตรา ๒๘ ได้บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และบัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำที่เป็นการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๙ ที่กำหนดว่าบุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย

๒) สำหรับการบังคับบุคคลให้สูญหายถูกกำหนดนิยามไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ข้อ ๒^๓ และธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ (Rome Statute of the International Criminal Court)^๔ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๗^๕

ได้ระบุ...

^๓ ข้อ ๒ เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับการอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย

^๔ “การบังคับบุคคลให้สูญหายนั้น หมายถึง การจับ การกักขัง หรือลักพาตัวโดยบุคคล หรือที่ได้รับการอนุญาตให้การสนับสนุนหรือหนึ่งเฉยจากรัฐ หรือองค์กรทางการเมือง ตามมาด้วยการปฏิเสธความรู้เห็นถึงการลิดรอนเสรีภาพหรือปฏิเสธให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นอยู่หรือสถานที่อยู่ของบุคคล โดยมีเจตนาทำให้บุคคลพ้นจากการคุ้มครองของกฎหมายเป็นระยะเวลาที่ติดต่อกันยาวนาน”

^๕ มาตรา ๗ ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัว หรือลักพาบุคคลใด โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธว่ามีได้กระทำการดังกล่าว หรือปกปิดชะตากรรมหรือสถานที่ปรากฏตัวของบุคคลนั้นซึ่งส่งผลให้บุคคลนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย

การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นความผิดต่อเนื่องจนกว่าจะทราบชะตากรรมของบุคคลนั้น

ได้ระบุถึงการกระทำที่เป็นความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหายไว้ จากบทบัญญัติข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบังคับบุคคลให้สูญหายนั้น ผู้กระทำจะต้องเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่รัฐอนุญาตหรือสนับสนุนการกระทำนั้น นอกจากนี้ รัฐยังต้องปฏิเสธด้วยว่ามิได้กระทำการควบคุมตัว กักขัง ลักพาตัว หรือกระทำในรูปแบบอื่นที่เข้าข่ายการลิดรอนเสรีภาพนั้น หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหายไปของบุคคลดังกล่าว

๓) เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง “บุคคลที่หายสาบสูญ” กับ “บุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย” แม้ทั้งสองกรณีจะมีลักษณะเป็นการหายไปโดยไม่ทราบชะตากรรมเหมือนกัน แต่สำหรับบุคคลที่หายสาบสูญนั้น หมายถึงกรณีที่บุคคลดังกล่าวอาจมีเจตนาหลบหนีหายไปจากสังคม หรือตกอยู่ในสถานการณ์ผิดปกติบางอย่างที่มีได้เกี่ยวข้องกับการถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุมหรือลักพาตัวไป แต่บุคคลที่หายสาบสูญก็อาจกลายเป็นกรณีบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายได้เช่นกัน หากปรากฏข้อเท็จจริงหรือมีแนวโน้มว่าสาเหตุที่สูญหายไปเกิดขึ้นหรืออยู่ภายใต้การรับรู้ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ^๖

๔) จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า บุคคลทั้ง ๙ รายตามคำร้องนี้ เป็นผู้ที่เคลื่อนไหวทางการเมืองมาโดยตลอด และมักเคลื่อนไหวในประเด็นที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ การคัดค้านการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไปจนถึงประเด็นการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจมองว่าเป็นภัยต่อความมั่นคง จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ถูกติดตามหรือเฝ้าระวังจากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคง รวมทั้งถูกดำเนินคดีในข้อหาอันเกี่ยวเนื่องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองดังกล่าวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงก่อนและหลังการรัฐประหารโดย คสช. ในปี ๒๕๕๗ ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้บุคคลทั้ง ๙ ราย ตัดสินใจหลบหนีออกนอกประเทศเนื่องจาก คสช. มีคำสั่งหลายฉบับให้ผู้ที่มีประวัติเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ทหาร ทำให้บุคคลทั้ง ๙ รายเชื่อว่าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวจะส่งผลต่ออิสรภาพและเป็นภัยต่อสวัสดิภาพทางร่างกายหรือชีวิต ทำให้บุคคลเหล่านี้ซึ่งบางคนหลบหนีหมายจับตัดสินใจหลบหนีออกนอกประเทศไทยไปพำนักอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน และหลังจากที่หลบหนีไปพำนักอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน บุคคลทั้ง ๙ ราย ยังเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่านการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดรายการหรือแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ หรือการให้สัมภาษณ์กับสื่อต่างประเทศ ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นการเผยแพร่แนวความคิดและวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงลบต่อรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารรวมถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหว

/๕) สำหรับ...

^๖ [REDACTED] (๒๕๖๒) การบังคับสูญหายในประเทศไทย: ประสบการณ์และมุมมองในเชิงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สืบค้นจาก ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/9832/>, เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๖

๕) สำหรับการสูญหายของบุคคลทั้ง ๙ ราย ซึ่งต่อมาพบว่าเสียชีวิตแล้ว ๒ ราย นั้น มีข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ว่าเกิดขึ้นในขณะที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๕.๑) กลุ่มที่ข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าการสูญหายหรือเสียชีวิตเกิดขึ้นใน สปป.ลาว ได้แก่ กรณีของ ██████████ ซึ่งต่อมามีผู้พบศพ ██████████ ในเขตประเทศไทย

๕.๒) กลุ่มที่ข้อเท็จจริงบ่งชี้ว่าการสูญหายเกิดขึ้นในประเทศกัมพูชา ได้แก่ กรณี ██████████

๕.๓) กลุ่มที่ข้อเท็จจริงไม่อาจระบุแน่ชัดได้ว่าการสูญหายเกิดขึ้นในประเทศใด ได้แก่ กรณีของ ██████████ เนื่องจากมีรายงานข่าวว่าบุคคลทั้งสามถูกจับกุมที่ ประเทศเวียดนามและมีการส่งตัวกลับมายังประเทศไทย แต่หน่วยงานของรัฐทั้ง ๒ ประเทศ ปฏิเสธข้อมูลดังกล่าว

๖) นอกจากนี้ แม้การสูญหายของบุคคลทั้ง ๙ ราย จะมีลักษณะคล้ายกัน แต่ไม่อาจ ระบุแน่ชัดได้ว่าเกิดจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเดียวกันหรือไม่ เนื่องจากในที่เกิดเหตุ ไม่ปรากฏพยานวัตถุใด ๆ เช่น ภาพจากกล้องวงจรปิดที่บ้านที่เกิดเหตุการณ์นั้นไว้ได้ หรืออาจมีพยานบุคคล ซึ่งเป็นเพื่อนของบุคคลที่ถูกลักพาตัวบางคนเท่านั้นที่เห็นเหตุการณ์ แต่พยานบุคคลเหล่านั้นก็ไม่สามารถ เข้าให้การกับเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ เนื่องจากตนเองก็เป็นผู้ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการตัวอยู่เช่นกัน ยกเว้น กรณีการเสียชีวิตของ ██████████ ที่มีลักษณะการประทุษกรรมที่คล้ายคลึงกันมาก ทั้งวิธีในการสังหารและการจัดการอำพรางศพ จึงเชื่อได้ว่าผู้ตายทั้งสองน่าจะถูกลงมือสังหารโดยกลุ่ม บุคคลเดียวกัน ขณะที่ผู้สูญหายบางคนไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าถูกบุคคลใดทำร้ายและลักพาตัวไปเมื่อใด จนกระทั่งญาติหรือครอบครัวเริ่มรู้ตัวว่าบุคคลดังกล่าวสูญหายไปจากการที่ไม่สามารถติดต่อได้ ยกเว้น กรณีการลักพาตัว ██████████ เท่านั้นที่ปรากฏภาพจากกล้องวงจรปิดในบริเวณที่เกิดเหตุและมีพยาน บุคคลเห็นเหตุการณ์

๗) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า แม้กรณีการสูญหายของบุคคลทั้ง ๙ ราย ซึ่งต่อมาพบว่า มี ๒ คน เสียชีวิตแล้วนั้น จะยังไม่ปรากฏพยานหลักฐานอย่างชัดเจนว่าผู้ลงมือก่อเหตุเป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองของบุคคล ดังกล่าวทั้งก่อนและหลังจากที่เดินทางออกจากประเทศไทยพบว่า ขณะที่บุคคลทั้ง ๙ ราย พำนักอยู่ใน ประเทศเพื่อนบ้านก็ยังมี การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในเชิงลบต่อรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร หรือสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่าส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รวมถึง เมื่อพิจารณารูปแบบในการจับกุมหรือลักพาตัวบุคคลทั้ง ๙ ราย พบว่ามีรูปแบบเดียวกัน มีการดำเนินการ อย่างรัดกุมและไม่ปรากฏพยานหลักฐาน ลักษณะการดำเนินการเช่นนี้ยากที่เอกชนจะกระทำได้ เว้นแต่

/จะเป็น...

จะเป็นองค์กรเครือข่ายอาชญากรรม ซึ่งจากข้อมูลไม่ปรากฏว่าผู้สูญหายหรือผู้เสียชีวิตมีข้อพิพาทหรือขัดแย้งกับองค์กรอาชญากรรมเช่นว่านั้น ประกอบกับที่ผ่านมามหาวิทยาลัยในประเทศไทยพยายามติดตามตัวบุคคลดังกล่าวมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากเมื่อปี ๒๕๕๘ มีการสั่งการผ่านคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร^๗ ที่สำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการนำตัวมาดำเนินคดีให้ได้ จึงน่าจะเชื่อได้ว่าการสูญหายหรือเสียชีวิตของบุคคลตามคำร้องเชื่อมโยงกับการแสดงความคิดเห็นและการถูกออกหมายจับในเรื่องข้างต้น และอาจเป็นชนวนให้เกิดปฏิบัติการบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตต่อบุคคลทั้ง ๙ รายได้ อย่างไรก็ตามเมื่อปรากฏข้อมูลว่าบุคคลทั้ง ๙ ราย สูญหายหรือเสียชีวิต รัฐบาลของประเทศที่บุคคลดังกล่าวเข้าไปพำนักรวมถึงรัฐบาลไทยต่างปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูญหายและเสียชีวิตดังกล่าว และมีได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนอย่างรวดเร็วและเพียงพอ เพื่อให้ทราบชะตากรรมของบุคคลที่สูญหายหรือนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

นอกจากนี้ คณะผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติรวม ๗ หน่วยงาน ได้มีหนังสือ (Joined Allegation Letter)^๘ ถึงรัฐบาลไทย เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ ให้ความเห็นในประเด็นการบังคับสูญหายนักกิจกรรมทางการเมืองและผู้เห็นต่างจากรัฐบาลที่ลี้ภัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรวมถึงนักกิจกรรมทางการเมืองชาวไทย ๖ คน ที่ถูกบังคับให้สูญหายนอกราชอาณาจักรไทย ได้แก่ ██████████ โดยคณะผู้เชี่ยวชาญพิเศษฯ เห็นว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ มีนักกิจกรรมทางการเมืองชาวไทยหลายคนถูกบังคับให้สูญหายในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นการแสดงถึงรูปแบบการบังคับให้สูญหายในลักษณะที่มีการใช้กำลังบังคับโดยมีวัตถุประสงค์ต่อเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ไม่ได้ประสงค์ต่อทรัพย์สิน ผู้กระทำความเชี่ยวชาญซึ่งถูกฝึกฝนมาโดยเฉพาะ มีการวางแผนทำงานแบบแบ่งหน้าที่กันทำเป็นขบวนการและไม่มีร่องรอยเพื่อให้สืบสวนถึงตัวการ โดยผู้ที่สูญหายมีจุดเกาะเกี่ยวที่เชื่อมโยงกันคือเป็นกลุ่มคนที่มีความเห็นต่างกับฝ่ายรัฐบาล ซึ่งในจำนวนบุคคลที่หายตัวไปมีความเกี่ยวข้องในด้านใดด้านหนึ่งทางการเมือง ทำให้เชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐของประเทศไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหายตัวไปของบุคคลเหล่านั้น รูปแบบการบังคับให้สูญหายยังแสดงให้เห็นถึงความร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลในประเทศแถบภูมิภาค

/เอเชีย...

^๗ คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๗/๒๕๕๘ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ซึ่งต่อมาถูกยกเลิกโดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๔๗/๒๕๖๑ เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๑

^๘ หนังสือคณะผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติรวม ๗ หน่วยงาน REFERENCE: AL THA 8/2020 ลงวันที่ 11 December 2020, สืบค้นจาก <https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?glId=25646>, เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๖

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีการประสานงาน การช่วยเหลือกันระหว่างรัฐ หรือการยอมรับให้มีการลักพาตัวเหนือพรมแดนของตนต่อกลุ่มนักกิจกรรมทางการเมืองซึ่งนำมาสู่การบังคับบุคคลให้สูญหาย

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเห็นว่า การหายตัวไปของบุคคลทั้ง ๙ ราย ซึ่งต่อมามีการพบศพของผู้สูญหาย ๒ คน นั้น น่าเชื่อได้ว่ามีแนวโน้มเป็นการบังคับบุคคลให้สูญหายตามความหมายที่ได้ระบุไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และผลจากการบังคับให้สูญหายนี้ กระทบต่อสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของบุคคลทั้ง ๙ ราย ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองได้รับรองและคุ้มครองไว้ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๓.๒ มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีการสืบสวนสอบสวนและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด รวมทั้งการดำเนินการเพื่อให้ทราบชะตากรรมของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หรือไม่

๑) ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ข้อ ๑^๙ บุคคลจะถูกกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นสภาวะสงครามหรือสภาวะคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดไม่อาจที่จะนำมาเป็นข้ออ้างสำหรับการบังคับบุคคลให้สูญหายได้ นอกจากนี้ การบังคับบุคคลให้สูญหายถือเป็นการกระทำอันละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับรองตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม ประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ ทำให้การกระทำให้บุคคลสูญหายเป็นความผิดทางอาญาและถือเป็ความผิดต่อเนื่องจนกว่าจะทราบชะตากรรมของบุคคลนั้น โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย นอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษในราชอาณาจักร และกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการสืบสวนจนกว่าจะพบบุคคลซึ่งถูกกระทำให้สูญหายหรือปรากฏหลักฐานอันน่าเชื่อว่าบุคคลนั้น

/ถึงแก่...

^๙ ข้อ ๑

๑. บุคคลจะถูกกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับไม่ได้

๒. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นสภาวะสงคราม หรือสภาวะคุกคามที่จะเกิดจากสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับได้

ถึงแก่ความตายและทราบรายละเอียดของการกระทำความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการสืบสวนดังกล่าวรวมถึงการกระทำให้บุคคลสูญหายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับด้วย

๒) จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า

๒.๑) กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับเรื่องการบังคับสูญหายและการทรمانที่ส่งมาจากคณะอนุกรรมการติดตามและตรวจสอบกรณีกฎกระทำทรمانและถูกบังคับให้หายสาบสูญภายใต้คณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีกฎกระทำทรمانและถูกบังคับให้หายสาบสูญไว้สืบสวนเพียง ๓ กรณี ได้แก่ กรณีของ

โดยยังไม่รับเป็นคดีพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการตามความเห็นของพนักงานอัยการที่ว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญาที่จะต้องใช้ความร่วมมือระหว่างประเทศในการดำเนินคดี^{๑๐} จึงต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้นว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

๒.๒) ส่วนการดำเนินการของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องพบว่า เป็นการดำเนินการในลักษณะติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายในการติดตามเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ หลังจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรمانและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับ ญาติและครอบครัวของ ได้ร้องทุกข์ต่อศูนย์ป้องกันและปราบปรามการทรمانและการกระทำให้บุคคลสูญหาย สำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้ดำเนินการพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วยแล้ว

๒.๓) สำหรับกรณีของ ไม่ปรากฏว่ามีการสืบสวนสอบสวนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่มีญาติหรือครอบครัวของบุคคลดังกล่าวร้องเรียนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนกรณีของ ที่มีผู้พบศพเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๑ จังหวัดนครพนม เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรธาตุพนม และสถานีตำรวจภูธรเมืองนครพนม ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้ว แต่ไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิด จึงมีความเห็นให้งดการสอบสวนเสนอไปยังพนักงานอัยการ

๓) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า

๓.๑) เมื่อการหายตัวไปของบุคคลตามคำร้องนี้เป็นการบังคับบุคคลให้สูญหายหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจึงมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนจนกว่าจะพบบุคคลซึ่งถูกกระทำให้สูญหาย

/หรือปรากฏ...

^{๑๐} สนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียน ค.ศ. 2004

หรือปรากฏหลักฐานอันน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตายและทราบรายละเอียดของการกระทำความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด และไม่ว่าการหายสาบสูญโดยถูกบังคับนั้นจะมีการร้องเรียนหรือไม่

๓.๒) แต่จากการตรวจสอบพบว่า กรณีการบังคับบุคคลให้สูญหายทั้ง ๙ ราย ตามคำร้องนี้ มีเพียง ๕ รายที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสูญหายและเสียชีวิต แต่ไม่มีความคืบหน้าเนื่องจากเหตุผลสำคัญ ๓ ประการ กล่าวคือ (๑) ข้อมูลข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสูญหายหรือเสียชีวิตของบุคคลทั้ง ๙ ราย มีไม่มากเพียงพอที่จะชี้ชัดได้ว่าใครเป็นผู้ลงมือ แม้กระทั่งคดีลักพาตัว ██████████ ที่ปรากฏภาพถ่ายเห็นใบหน้าของผู้ต้องสงสัย หน่วยงานรัฐของไทยก็ยังไม่สามารถระบุตัวผู้ก่อเหตุได้ (๒) การสูญหายหรือเสียชีวิตของบุคคลทั้ง ๙ ราย เป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในดินแดนของรัฐต่างประเทศ ทำให้ประเด็นเรื่องอำนาจอธิปไตยกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริง หน่วยงานรัฐของไทยจึงทำได้เพียงการประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานรัฐของต่างประเทศผ่านกระทรวงการต่างประเทศเท่านั้น และ (๓) ผู้สูญหายหรือเสียชีวิตเป็นผู้ที่เคลื่อนไหวทางการเมืองในเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน ทำให้รัฐบาลของประเทศที่ไปพำนักอาศัยปฏิเสธไม่รับรู้ถึงการเดินทางเข้าออกประเทศของบุคคลเหล่านั้น เนื่องจากเกรงว่าจะกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประกอบกับในขณะเกิดเหตุ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายโดยเฉพาะ

๓.๓) อย่างไรก็ตาม แม้จะรับฟังได้ว่าการดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานทำได้ยากเนื่องจากสถานที่เกิดเหตุอยู่ในดินแดนนอกราชอาณาจักรไทยก็ตาม แต่หน่วยงานของรัฐย่อมสามารถใช้กลไกการประสานความร่วมมือกับประเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงและความคืบหน้าในการสืบสวนจนทราบชะตากรรมของบุคคลที่สูญหายได้ แต่ไม่ปรากฏว่ามีการประสานความร่วมมือดังกล่าว ความล่าช้าและการไร้คำตอบหรือความคืบหน้าของการดำเนินการที่ชัดเจนจากหน่วยงานของรัฐทำให้เห็นว่า กฎหมายหรือมาตรการของรัฐในการสืบสวนสอบสวน รวมถึงสนธิสัญญาหรือความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับกรณีที่เกิดเหตุการณ์บังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศเพื่อนบ้าน ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และทำให้ญาติและครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม กระทบต่อสิทธิในการรู้ความจริง (right to know the truth) ที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย ในชั้นนี้จึงเห็นว่า มีการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนและติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด และการดำเนินการเพื่อให้ทราบชะตากรรมของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) การบำบัดฟื้นฟูสภาพ (rehabilitation) รัฐภาคีจะต้องจัดให้มีช่องทางเพื่อการบำบัดฟื้นฟูสภาพอย่างสมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และรัฐภาคีควรประกันให้มีบริการเฉพาะทางสำหรับผู้เสียหายจากการทรมานโดยให้สามารถเข้าถึงได้อย่างเหมาะสมและทันท่วงที และควรมีมาตรการเชิงสหวิทยาการ เช่น บริการบำบัดฟื้นฟูสภาพทางการแพทย์ด้านกายภาพและด้านจิตใจ บริการสนับสนุนให้กลับคืนสู่สังคมและบริการด้านสังคมอื่น ๆ และการฝึกอาชีพการให้ความรู้ เป็นต้น

(๔) การทำให้พอใจ (satisfaction) ควรครอบคลุมถึงพันธกรณีที่จะต้องสืบสวนสอบสวนและฟ้องร้องคดีทางอาญาตามข้อ ๑๒^{๓๓} และ ๑๓^{๓๔} ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ทั้งนี้ การที่รัฐไม่ทำการสืบสวนสอบสวน ฟ้องร้องดำเนินคดี หรือดำเนินการทางแพ่งเมื่อเกิดข้อกล่าวหาว่ามีการทรมานขึ้นโดยทันที อาจถือเป็นการปฏิเสธทางพฤตินัยว่าไม่ให้มีการชดเชยเยียวยา และย่อมถือเป็นการละเมิดพันธกรณีข้อ ๑๔^{๓๕}

(๕) การประกันว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก (guarantees of non-repetition) ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๑๖ ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ได้กำหนดมาตรการป้องกันเป็นการเฉพาะ ซึ่งรัฐภาคีเห็นว่ามีควมจำเป็นเพื่อป้องกันการทรมาน และเพื่อประกันไม่ให้เกิดการทรมานขึ้นอีก รัฐภาคีควรดำเนินการมาตรการเพื่อแก้ปัญหาคารลายนวลพันผิดของผู้ที่ละเมิดอนุสัญญา มาตรการดังกล่าวควรครอบคลุมถึงการแจ้งคำสั่งให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติทราบอย่างชัดเจนถึงเนื้อหาของอนุสัญญาดังนี้ โดยเฉพาะให้ถือว่าการทรมานเป็นข้อห้ามโดยเด็ดขาด (absolute prohibition)

/๓) พระราชบัญญัติ...

---

^{๓๓} ข้อ ๑๒ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตนดำเนินการสืบสวนโดยพลัน และโดยปราศจากความลำเอียง เมื่อใดก็ตามที่มีมูลเหตุอันสมเหตุสมผลที่จะเชื่อได้ว่า ได้มีการกระทำการทรมานเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

^{๓๔} ข้อ ๑๓ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า ปังเจกบุคคลที่อ้างว่าตนถูกทรมานในอาณาเขตใดก็ตามที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐนั้น มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น และที่จะทำให้กรณีของตนได้รับการพิจารณาตรวจสอบโดยพลันและโดยปราศจากความลำเอียงโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น ให้ดำเนินขั้นตอนทั้งปวงเพื่อประกันว่า ผู้ร้องทุกข์และพยานได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการประทุษร้ายหรือการข่มขู่ให้หวาดกลัวทั้งปวงอันเป็นผลจากการร้องทุกข์ หรือการให้พยานหลักฐานของบุคคลนั้น

^{๓๕} ข้อ ๑๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันในระบบกฎหมายของตนว่าผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำการทรมานได้รับการชดใช้ทดแทนและมีสิทธิซึ่งสามารถบังคับคดีได้ที่จะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ รวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในกรณีที่ผู้ถูกทำร้ายเสียชีวิตอันเป็นผลจากการกระทำการทรมาน ให้ผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับสินไหมทดแทน

๒. ไม่มีความใดในข้อนี้ที่มีผลกระทบต่อสิทธิใดของผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นในอันที่จะได้รับสินไหมทดแทนซึ่งอาจมีอยู่ตามกฎหมายภายใน

๓) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๓ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๓๒^{๑๖} บัญญัติให้ผู้เสียหายจากการกระทำให้บุคคลสูญหาย มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูและเยียวยาทางด้านร่างกายและจิตใจอย่างครอบคลุม และได้รับการช่วยเหลือและเยียวยาด้านการเงินและจิตใจรวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์

๔) จากการตรวจสอบปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรณีการบังคับให้บุคคลสูญหายตามคำร้องนี้ มีเพียงกรณีของ ██████████ ซึ่งมีผู้พบศพ ██████████ จังหวัดนครพนม ที่ได้รับการเยียวยาด้านการเงินตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีการบังคับสูญหายของบุคคลอื่นนั้น ไม่ปรากฏว่ามีการชดเชยเยียวยา นอกจากนี้ เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๖๕ ปรากฏข้อมูลว่า ██████████ ได้ยื่นคำร้องเพื่อขอรับการเยียวยาด้านการเงินตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่ในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ คณะอนุกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา มีมติยกคำขอเนื่องจากเห็นว่าบุคคลดังกล่าวไม่ใช่ผู้เสียหาย เพราะไม่ปรากฏแน่ชัดว่า ██████████ เสียชีวิตหรืออาจจะมียันตรายแก่ร่างกายและจิตใจหรือไม่

/๕) จากข้อเท็จจริง...

^{๑๖} มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือจิตใจ จากการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้บุคคลสูญหาย และให้หมายความรวมถึงสามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้ซึ่งอยู่กินกันฉันสามีภริยาซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส ผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะของผู้ถูกกระทำให้สูญหาย

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการยุติการกระทำที่อ้างตามมาตรา ๒๖ และเยียวยาความเสียหายเบื้องต้น ศาลอาจมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ให้มีการรักษาพยาบาล และการประเมินโดยแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ และแพทย์ทางจิตเวชศาสตร์ ที่รับรองโดยแพทยสภา รวมทั้งให้มีการจัดทำบันทึกทางการแพทย์ ตลอดจนการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) กำหนดมาตรการอื่นใดที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการยุติการทรมานการกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือการกระทำให้บุคคลสูญหายหรือเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นให้แก่ผู้เสียหาย

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๓๒ ให้หน่วยงานที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รายงานให้ผู้เสียหายทราบถึงผลความคืบหน้าของคดีอย่างต่อเนื่อง และให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจติดตามผลความคืบหน้าของคดีและดำเนินการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย ชดเชย เยียวยา และฟื้นฟูความเสียหายทางร่างกายและจิตใจ ให้คำปรึกษาแนะนำด้านกฎหมาย และสนับสนุนช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี โดยการมีส่วนร่วมจากผู้เสียหาย

๕) จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นว่า

๕.๑) การบังคับให้บุคคลสูญหายถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงต่อสิทธิขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองไว้ตามรัฐธรรมนูญหรือหนังสือสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งผู้ตกเป็นเหยื่อ ครอบครัว และคนใกล้ชิด รวมทั้งสังคมโดยรวม รัฐจึงมีหน้าที่ในการดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมายเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของการสูญหายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ รวมถึงจะต้องชดเชยเยียวยาอย่างรอบด้านให้กับญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายตามที่ระบุไว้ในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕

๕.๒) เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ พบว่า หลักเกณฑ์ตามกฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงการเยียวยาด้านการเงินในกรณีการบังคับให้บุคคลสูญหายตามคำร้องข้างต้น เป็นเหตุให้หน่วยงานของรัฐไม่ได้เยียวยาความเสียหายให้แก่ญาติหรือครอบครัวของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ส่วนการชดเชยเยียวยาอื่นตามมาตรฐานระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ก็ไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการเช่นนั้นด้วยเช่นกัน

๕.๓) นอกจากนี้ แม้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ จะกำหนดให้ช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายทั้งทางด้านการเงินและจิตใจ รวมถึงฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้แก่ผู้เสียหาย แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ยังไม่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหาย ทำให้ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายตามคำร้องนี้ ยังไม่ได้รับการชดเชยเยียวยาดังกล่าว

๕.๔) ดังนั้น เมื่อพิจารณาระยะเวลานานนับจากวันที่ทราบว่าบุคคลถูกบังคับให้สูญหายเมื่อปี ๒๕๕๙-๒๕๖๓ ตามลำดับ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งระยะเวลาได้ล่วงเลยมาเป็นเวลานานแล้ว จึงเห็นว่าการที่หน่วยงานของรัฐยังไม่ชดเชยเยียวยาให้แก่ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย และเสียชีวิตตามคำร้องนี้ เป็นการละเลยการกระทำหรือมีการดำเนินการที่ล่าช้าเกินสมควร ส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาจากรัฐ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไป

/๔. มติคณะ...

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๗/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ จึงมีมติว่า

๔.๑ กรณีการหายตัวไปของบุคคลทั้ง ๙ รายตามคำร้องนี้ ซึ่งต่อมาพบศพแล้ว ๒ ราย นำเชื่อว่าเป็นการบังคับให้บุคคลสูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๒ การที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการอย่างเพียงพอในการอำนวยความสะดวกในการสืบสวนสอบสวนติดตามหาตัวผู้กระทำความผิด การดำเนินการเพื่อให้ทราบชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย ถือเป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๓ การที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องละเลยการเยียวยาให้แก่ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย เป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๔.๔ ให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย และคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงกรณีการกระทำให้บุคคลสูญหายตามคำร้องนี้ จนกว่าจะทราบที่อยู่และชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหายและรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการชดเชยเยียวยาให้แก่ญาติหรือครอบครัวของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิต ตามหลักการการชดเชยเยียวยาตามความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓^{๓๗} ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และแจ้งผลการดำเนินการตลอดจนความคืบหน้าให้ญาติหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกบังคับให้สูญหายและเสียชีวิตทราบเป็นระยะ ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับรายงานฉบับนี้

/๔.๔.๒ มาตรการ...

^{๓๗} อ้างถึงและอธิบายไว้แล้วในเชิงอรรถที่ ๑๕

๔.๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๑) ให้คณะรัฐมนตรีเร่งรัดให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: ICCPED) โดยเร็ว

๒) ให้คณะรัฐมนตรีให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (OPCAT) และให้มีการอนุวัติกฎหมายภายในประเทศตามอนุสัญญาดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งรวมถึงการจัดตั้งกลไกป้องกันการทรมานระดับชาติ

๓) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายเร่งรัดกำหนดนโยบายและมาตรการฟื้นฟูและเยียวยาด้านร่างกายและจิตใจแก่ผู้เสียหาย และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายด้านการเงินและจิตใจ รวมถึงการฟื้นฟูระยะยาวทางการแพทย์ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งอย่างน้อยต้องครอบคลุมตามมาตรฐานขั้นต่ำว่าด้วยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ประกอบความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และหลักการพื้นฐานและแนวทางว่าด้วยการเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวางของสหประชาชาติ

๔) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พัฒนาแนวทางหรือวิธีการสืบสวนกรณีคนไทยที่อาศัยอยู่นอกราชอาณาจักรไทย ถูกกระทำทรมานหรือถูกบังคับให้หายสาบสูญ ด้วยการกำหนดนโยบาย แผนงาน หรือมาตรการ เพื่อป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ